

محقق الدوله می گفت این روزها در حضور اعلیحضرت یک نفر را استکان به مقعدش کرده اند. تمام فرو رفته و نتوانسته اند بیرون آورند. دکتر ادکاک را آورده اند که در آورند. در ضمن کار شکسته است و به مناسبت این مطلب گفت فخرالملک را چندی قبل تخم مرغ به مقعدش کرده اند بعد به حضور رفته تخم کرده است. این است شاه ما و ذوق و سلیقه و تفنن و عیش او و اینها هستند رجال ما و این است مملکت ما خداوند اصلاح کند.
....

این اوقات متصل فرنگی ها از خطر زرد حرف می زنند، یعنی از این که چینی ها به واسطه پیشرفت ژاپن از خواب غفلت بیدار شوند آن وقت دماغ فرنگی ها را بمالند این مسئله را تاخت و تاز جدیدی از مغول می دانند. احمق ها نمی گویند که اگر چینی ها و ژاپنی ها کاری از دست شان ساخته شود در صورتی است که قبول تمدن کرده باشند. آن وقت چگونه تاخت و تاز مغول خواهد بود و اگر متمدن نشوند که نمی توانند از عهده فرنگی ها برآیند و اگر می ترسند از این که مشرق زمینی ها بیدار شوند و دست تعدی آنها را از ممالک خود بکنند این مسئله در صورتی که امکان داشته باشد حق است....

... تمام بهانه فرنگی ها در دست درازی به ممالک ما این است که شما از عهده به کار بردن نعمت های طبیعت بر نمی آید و آن را حرام می کنید. پس ما باید این کار صحیح را بکنیم. پس اگر خود مشرق زمینی ها این کار را بکنند فرنگی ها چه حق فضولی دارند. مقصود این است که دنیا میدان غارت است. فرنگی ها میل ندارند آسیایی ها بیدار شوند و دست غارت آنها را ببندند.

.... از بس ما بی قاعدگی دیده ایم باور نمی کنیم که کار به قاعده در مملکت ما بشود. مگر این که به چشم ببینیم و مدتی هم بگذرد. دیگری گفت مسیو نوز بلژیکی خیال داشت برای عمل صندوق باز از بلژیک آدم بیاورد. عین الدوله قبول نکرده و گفته است ایرانی بیکار برای این مسئله خیلی هست. اگر چنین باشد این هم چیز خوبی است، زیرا که ایرانی ها راست است که حالا اکثر متقلبند اما اولاً چاره ندارند زیرا که می بینند از تقلب کار بهتر پیش می رود تا از درستی. ثانیاً کسی از ایشان مواخذه نمی کند و خدمتی توقع ندارد و اگر بزرگان ما از زیر دستان خود درستی بخواهند و جدا مواخذه کنند من ضامن می شوم که در مدت قلیلی همه ایرانی ها مردمان درستکاری بشوند. هم چنین در باب علم و کمال و هنر و غیره.....

برگرفته از « یادداشت های روزانه محمدعلی فروغی - ۲۶ شوال ۱۳۲۱ تا ۲۸ ربیع
الاول ۱۳۲۲ قمری» - به کوشش ایرج افشار- نشرعلمی ۱۳۹۲.